

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ЗДО

підготовки бакалавра

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «**Основи формування лідерського потенціалу у дітей старшого дошкільного віку у ЗДО**» підготовки бакалавра

Розробник: Мельник Ірина Миколаївна, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(Семенова Н. І.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

(Семенов О. С.)

1. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	А Освіта, А2 Дошкільна освіта, Дошкільна освіта перший (бакалаврський)	Вибіркова
Кількість годин/ кредитів 150/5		Рік навчання - 3
		Семестр - 5
ІНДР: немає		Лекції - 10 год.
		Практичні - 20 год.
		Самостійна робота - 110 год.
		Консультації - 10 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання	українська	

Таблиця 2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма здобуття освіти	А Освіта, А2 Дошкільна освіта, Дошкільна освіта перший (бакалаврський)	Вибіркова
Кількість годин/ кредитів 150/5		Рік навчання - 3
		Семестр - 5
ІНДР: немає		Лекції - 4 год.
		Практичні - 6 год.
		Самостійна робота - 122 год.
		Консультації - 18 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання	українська	

II. Інформація про викладача

Мельник Ірина Миколаївна

Науковий ступінь кандидат педагогічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Контактна інформація: 0502622028, 0671243498, imelnyk68@gmail.com Melnik.Irina@vnu.edu.ua

Дні занять – <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. АНОТАЦІЯ.

Силабус вибіркового освітнього компонента «ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ЗДО»

складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти спеціальності А2 Дошкільна освіта (першого) бакалаврського рівня. ВОК передбачає дати здобувачам освіти розуміння понять про: розвиток професійних компетентностей, усвідомлення щодо наявності контролю за власними діями для входження у творчий процес; здійснювати збір та аналіз інформації у вирішенні поставленого завдання; уміння здійснювати рефлексивний аналіз процесу і отриманого результату. ВОК розрахована для формування особистості потенційного лідера, його організаторських здібностей, ієрархії його цінностей, психологічні особливості управлінської діяльності, основи управлінських впливів, сучасні засоби стимулювання педагогів, проблеми ефективності міжособистісного спілкування в організації а також стилі керівництва організацією, спрямовані на підвищення її ефективності; сприяння виявленню та розвитку лідерських якостей здобувачів вищої освіти, з метою трансформації їх дітям дошкільного віку, формування загальних компетентностей щодо використання інструментів лідерства у професійній діяльності, здатності працювати у міждисциплінарній команді, а також оволодіння практичними інструментами організації ефективної команди та розподілу ролей, управління командою як системою. Також пропонується методичний супровід вихователів ЗДО щодо використання ігрового потенціалу для формування лідерських якостей у дітей дошкільного віку.

2. Мета і завдання вибіркового освітнього компоненту.

Метою і завдання освітнього компонента. Мета і завдання – важливо сформувані у здобувачів освіти знання про лідерство. Систематизувати наукові уявлення майбутніх вихователів про розвиток лідера дитини, сприяти усвідомленню щодо розвитку креативності. Стимулювати процес активізації внутрішніх ресурсів педагогів щодо формування лідерських навичок у дітей дошкільного віку. Створювати лідерські ситуації у формі робочих місць у групі. Діти можуть керувати, стаючи «менеджером», «лідером» або «учасником». Проблемно-пошукові питання для самостійної роботи і практичні завдання для самоконтролю розраховано на актуалізацію креативного мислення, формування евристичного досвіду вирішення складних задач, активізацію інноваційного потенціалу, подолання психологічної інерції і розвиток гнучкого мислення суб'єктів освітнього процесу. На сьогодні питання формування лідерських якостей надзвичайно важливе, адже лідерство це перш за все відповідальність і її потрібно формування з раннього дитинства. Дошкільники повинні вміти брати на себе відповідальність за свої слова, дії, рішуче діяти у нестандартних умовах з метою підготовки до реалізації уже сформованих лідерських якостей у дорослому житті. Для того, щоб здобувач освіти був готовий транслювати свої знання, вміння, креативні ідеї дошкільникам, він має сам бути підготовленим, свідомим того, що за лідерськими якостями майбутнє, і чим раніше їх сформувані у дитини, тим краще.

Основними завданнями вивчення ВОК є:

- можливість отримати теоретичні знання про поняття «лідер», «лідерський потенціал дитини». Знання основних принципів формування лідерських навичок у дітей дошкільного віку;
- здобувачі зможуть визначати професійно важливі підходи до формування лідерських якостей у дітей дошкільного віку, зацікавити їх вивчати проблеми формування лідерського потенціалу у ЗДО, надалі у школі та поза нею, вчитися творчо ставитися до визначення та підходів формування лідерських якостей, їх специфіки та ін.;
- особливе значення має дана проблематики для здобувачів освіти педагогічних закладів вищої освіти, майбутніх вихователів, які поряд із набуттям загального високого професійного рівня мають опанувати методіку формування основ лідерського потенціалу у дітей старшого дошкільного віку, що передбачає: врахування емоційної чутливості дітей дошкільного віку, що зумовлює у роботі з ними використання методів і прийомів, спрямованих на засвоєння дітьми таких навичок: працювати в команді, використовувати сучасні інноваційні технології в організації освітнього процесу ЗДО, допомагати дітям розвивати вміння, зосереджуватися на впевненості, щоб взяти на себе більш активну роль лідера, щоб досягти успіху: розвивати здатність до комунікації, що є ключовим компонентом ефективного лідера;
- важливо підходити системно до вивчення даного питання, донести можливість формування лідерських якостей у різних видах діяльності дітей дошкільного віку – художній, трудовій, розумовій, ігровій та ін.

Soft skills: (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»).

1. **Системне, аналітичне та критичне мислення** (здатність знаходити та аналізувати факти, події, зміни, визначати пріоритетні та другорядні елементи у системі).
2. **Дитиноцетризм у роботі вихователя** (сприймання дитини як цінності, розуміння її потреб та швидкий підбір оптимальних педагогічних рішень для їх задоволення).
3. **Комунікативні навички** (готовність до вільної комунікації з учасниками освітнього процесу).
4. **Навички командної роботи** (здатність до роботи з оточуючими людьми, до ведення переговорів, до досягнення компромісів).
5. **Лідерство** (здатність очолити групу, вести її за собою, нести відповідальність за колективну діяльність, у т.ч. за невдачі).
6. **Креативність** (потреба у творчості та естетичний смак).
7. **Адаптивність та крос-функціональність** (здатність адаптуватися до умов, що швидко змінюються та є непередбачуваними, оперативно вирішувати освітні завдання в кризових умовах).
8. **Емоційний інтелект** (здатність розпізнавати емоції у себе та інших людей, розуміння причин зміни емоційного стану, здатність приборкувати емоції)

5. Структура ВОК (денна форма навчання)

Таблиця 3

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю/Бали
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування лідерських якостей особистості. Феномен лідерства в педагогіці. Підготовка вихователя ЗДО до формування основ лідерського потенціалу у старших дошкільників.						
Тема 1. Теоретичні основи формування лідерських якостей особистості. Феномен лідерства в педагогіці.	28	2	4	20	2	20/ДС
Тема 2. Поняття лідерства та лідерських якостей у психолого-педагогічних дослідженнях. Наукові концепції лідерства. Особливості формування лідерських якостей у дітей старшого дошкільного віку.	28	2	4	20	2	20 /ДБ
Тема 3. Практичні аспекти формування лідерських якостей у дітей старшого дошкільного віку	28	2	4	20	2	20/УО
Тема 4. Лідер як соціальний архітектор. Місія і стратегія. Підготовка вихователя ЗДО до формування основ лідерського потенціалу у старших дошкільників.	28	2	4	20	2	20ДБ
Тема 5. Розробка на впровадження на практиці методичних рекомендації, програм з формування лідерського потенціалу старших дошкільників.	38	2	4	30	2	20/ДС
Разом за I модуль	150	10	20	110	10	100 б.
Види підсумкових робіт (захист проекту, презентації, публікація тез, статей та ін.)	-	-	-	-	-	-
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
ІНДЗ (за наявності)	-	-	-	-	-	-
Інше (вказати)	-	-	-	-	-	-
Всього годин/Балів	150	10	20	110	10	100 б.

6. Структура ВОК (заочна форма навчання)

Таблиця 4

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю/Бали
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування лідерських якостей особистості. Феномен лідерства в педагогіці. Підготовка вихователя ЗДО до формування основ лідерського потенціалу у старших дошкільників.						
Тема 1. Теоретичні основи формування лідерських якостей особистості. Феномен лідерства в педагогіці.	27	1	2	20	4	20/ДС

Тема 2. Поняття лідерства та лідерських якостей у психолого-педагогічних дослідженнях. Наукові концепції лідерства. Особливості формування лідерських якостей у дітей старшого дошкільного віку.	27	1	2	20	4	20 /ДБ
Тема 3. Практичні аспекти формування лідерських якостей у дітей старшого дошкільного віку	37	1	2	30	4	20/УО
Тема 4. Лідер як соціальний архітектор. Місія і стратегія. Підготовка вихователя ЗДО до формування основ лідерського потенціалу у старших дошкільників.	35	1	-	30	4	20ДБ
Тема 5. Розробка на впровадження на практиці методичних рекомендації, програм з формування лідерського потенціалу старших дошкільників.	24	-	-	22	2	20/ДС
Разом за I модуль	150	4	6	122	18	100 б.
Види підсумкових робіт (захист проєкту, презентації, публікація тез, статей та ін.)	-	-	-	-	-	-
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
ІНДЗ (за наявності)	-	-	-	-	-	-
Інше (вказати)	-	-	-	-	-	-
Всього годин/Балів	150	4	6	122	18	100 б.

Примітки. 1/*Zoom* – може застосовуватися одна з платформ або їх поєднання для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті в дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

2/*Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

7. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 5

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Феномен лідерства в педагогіці. Стили лідерства. Критерії оцінки лідерства ✓ Зарубіжний досвід формування лідерських якостей особистості. 	20
2	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Аналіз державних програм та передового педагогічного досвіду з формування лідерських якостей у дітей дошкільного віку. (Закон «Про дошкільну освіту», Базовий компонент дошкільної освіти, «Впевнений старт», «Дитина», «Світ дитинства», «Я у світі», «Соняшник», «Українське дошкілля» та ін. ✓ Вивчення та узагальнення практики формування лідерських якостей особистості дошкільника у ЗДО м. Луцька, Волинської області. ✓ Методичні рекомендації з формування лідерських якостей у дітей дошкільного віку. Критерії формування лідерських якостей у дітей дошкільного віку. 	5 5 5

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Основні типи сюжетно-рольових ігор, які сприяють формуванню лідерських якостей дітей дошкільного віку. - Ігри на соціальні ролі - Ігри на роботу в команді - Ігри на імпровізацію - Ігри на обмін досвідом - Ігри на комунікацію. 	5
3	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Лідер як соціальний архітектор. Шляхи підготовки майбутнього вихователя ЗДО до формування лідерського потенціалу у дошкільників. ✓ Робота лідера з командою. Коучинг лідерства Застосування моделей коучингу ✓ GROW, SMART, Т модель та ін. у розвитку лідерських компетентностей. ✓ Інтелект у лідерстві. Цінності й установки лідера. ✓ Комунікативна і конфліктологічна компетентності як складові професійної успішності. ✓ Soft Skills Психологія лідерства 	5 5 5 5 5 5
4	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Презентація змісту діагностичних завдань з формування лідерських якостей у дітей передшкільного віку ✓ Написання есе на тему «Моє бачення формування основ лідерського потенціалу у старших дошкільників». ✓ Моніторинг впровадження парціальної програми «Лідер живе в кожному» та ін. у практиці роботи ЗДО. 	20 20 12
	Разом	122год.

IV. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модуля відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Оцінювання знань здобувачів освіти з ВОК «**Основи формування лідерського потенціалу у дітей старшого дошкільного віку у ЗДО**» здійснюється на основі результатів поточного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки»: <https://ed.vnu.edu.ua/71-2/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96-%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8-%D0%B2%D0%BD%D1%83-%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%96-%D0%BB%D0%B5%D1%81%D1%96-%D1%83/>

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100. У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права дозавдати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Політика щодо академічної доброчесності:

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, заліку заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми

порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до **Кодексу академічної доброчесності** Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування.

Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування та ін.) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (після погодження з деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають і освітньому компоненту в цілому, і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента. (сертифікати таких платформ : vseosvita. ua, Prometheus, На урок, Педрада та інших он лайн платформ) Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

V. Підсумковий контроль

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки:

Види контролю: поточний, підсумковий. Методи контролю: експрес-контроль підготовки до заняття, виконання домашніх творчих завдань, поточне опитування, оцінка роботи протягом практичного заняття, оформлення результатів самостійної роботи, перевірка презентацій, доповідей.

Критерії оцінювання роботи здобувачів освіти під час семестру

Таблиця 6

Бали	Критерії оцінювання
20	Здобувач освіти повною мірою розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її доводити.
16	Загалом матеріал самостійної роботи викладений достатньо повно, але здобувач освіти припускається певних помилок при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, трапляються неточності, деякі питання розкриті неповністю.
12	Здобувач освіти неповністю розкриває питання, винесені для опрацювання, слабо розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно.
8	Виконана робота виглядає нашвидку зробленою чи незакінченою. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості, нерозуміння теми або невідповідність викладеного матеріалу передбаченій темі для опрацювання.
4	Оцінюється робота здобувача освіти, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форма контролю: залік.

Питання до заліку: перелік питань до заліку пропонується здобувач освіти на початку вивчення освітньої програми, залік здобувач освіти має можливість отримати за поточними результатами різних видів робіт протягом періоду вивчення ВОК (усне опитування, захист доповідей, проєктів, есе та ін.)

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль проводиться у вигляді заліку в кінці семестру і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння здобувач освіти теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даного освітнього компонента, сформованості компетентностей.

Семестровий залік викладач виставляє за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом ОК. Мінімальна позитивна кількість балів – 60. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – **100**. Повторне складання заліків, екзаменів допускається не більше як два рази з кожного ОК: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Бонуси. За активність на заняттях здобувач освіти може отримати додаткові бали. Згідно із силабусом ОК здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з Положення про екзаменаційну комісію щодо атестації осіб, які здобувають перший(бакалаврський) та другий (магістерський) рівні освіти відповідного ОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету(інституту). При цьому загальна кількість балів за поточну роботу, у випадку ОК, де передбачено залік, не може перевищувати, як правило, **100** балів. Результати поточного контролю знань здобувачів освіти вносяться до електронного журналу успішності і сумуються під час виставлення підсумкового бала з ОК.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Soft Skills Психологія лідерства
2. Аналіз державних програм та передового педагогічного досвіду з формування лідерських якостей у дітей дошкільного віку. (Закон «Про дошкільну освіту», Базовий компонент дошкільної освіти, «Впевнений старт», «Дитина», «світ дитинства», «Я у світі», «Соняшник», «Українське дошкілля» та ін.
3. Вивчення та узагальнення практики формування лідерських якостей особистості дошкільника у ЗДО м. Луцька, Волинської області.
4. Зарубіжний досвід формування лідерських якостей особистості.
5. Зв'язок з родинами – найважливіша умова реалізації успішного формування лідерських якостей дошкільників. Форми та методи роботи.
6. Характеристика ігор на імпровізацію. Приклади.
7. Характеристика ігор на комунікацію. Приклади.
8. Характеристика ігор на обмін досвідом. Приклади.
9. Характеристика ігор на роботу в команді. Приклади.
10. Характеристика ігор на соціальні ролі. Приклади.
11. Інтелект у лідерстві. Цінності й установки лідера.
12. Комунікативна і конфліктологічна компетентності як складові професійної успішності.
13. Критерії оцінки лідерства
14. Лідер як соціальний архітектор. Шляхи підготовки майбутнього вихователя ЗДО до формування лідерського потенціалу у дошкільників.
15. Мета парціальної програми «Лідер живе в кожному»
16. Методичні рекомендації з формування лідерських якостей у дітей дошкільного віку. Критерії формування лідерських якостей у дітей дошкільного віку.
17. Наукові концепції лідерства.
18. Основні типи сюжетно-рольових ігор, які сприяють формуванню лідерських якостей дітей дошкільного віку.
19. Особливості формування лідерських якостей у дітей старшого дошкільного віку
20. Парціальна програма формування лідерського потенціалу дітей «Лідер живе в кожному». Характеристика моделі ключових компетенцій «4 К»
21. Перспективи впровадження парціальної програми «Лідер живе в кожному» та ін. у практиці роботи ЗДО. Наведіть приклади.
22. Поняття лідерства та лідерських якостей у психолого-педагогічних дослідженнях.
23. Презентація змісту діагностичних завдань з формування лідерських якостей у дітей передшкільного віку
24. Принципи реалізації програми: «Лідер живе в кожному»
25. Психологічні ознаки особистості лідера у групі.
26. Психолого-педагогічні умови реалізації програми. «Лідер живе в кожному»
27. Робота лідера з командою. Коучинг лідерства. Застосування моделей коучингу GROW, SMART, T модель та ін. у розвитку лідерських компетентностей.
28. Розробка на впровадження на практиці методичних рекомендації, програм з формування лідерського потенціалу старших дошкільників.
29. Стилi лідерства.
30. Феномен лідерства в педагогіці.
31. Формування базових навичок для життя дитини в 21 столітті, їх роль у формуванні лідерських якостей дітей дошкільного віку.
32. Формування лідерських якостей у дітей дошкільного віку в художньо-творчій діяльності .
33. Формування лідерських якостей у дошкільників через діалог у процесі активізувального спілкування
34. Фундаментальні засади етичного лідерства.

VI. Шкала оцінювання

Таблиця 7

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Вукова S. V., «Interconnection between risk-taking and passionarity of persons of young age» - збірник наукових праць «Вісник національного авіаційного університету. Серія: педагогіка. Психологія» № 1 (16), 2020 с. 151 – 156 (наукове фахове видання категорії Б, входить до міжнародних наукометрично баз Index Copernicus)
2. Вукова S. V., Features of the connection between emotional intelligence and success motivation - збірник наукових праць «Габітус» випуск 12/2020, с. 67– 71 (наукове фахове видання категорії Б, включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (Республіка Польща).
3. Базовий компонент дошкільної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України № 33 від 12.01.2021 р. / Міністерство освіти і науки України. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 09.12.2022).
4. Белікова Ю. В. Становлення та переваги емоційного лідерства // Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua>.
5. Богуш, А. М., & Гавриш, Н. В. (2022). *Формування лідерських якостей у дошкільників в умовах сучасного освітнього простору*. Київ: Видавництво "Світоч". 123 с.
6. Григорович, Л. А. (2021). *Психолого-педагогічні засади розвитку лідерського потенціалу дітей раннього віку*. Харків: ВГ "Основа". 234 с.
7. Іванова, О. П. (2023). *Розвиток соціально-емоційного інтелекту як основи лідерства у дошкільнят*. Львів: Видавництво "Новий Світ". 112 с.
8. Інформаційні ресурси Лідерство в питаннях та відповідях [Електронний ресурс] / Mahindra Satyam. – Режим доступу: <http://www.mahindrasatyam.com>.
9. Кононко, О. Л. (2024). *Дитяче лідерство: теорія і практика формування*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 145с.
10. Кулик, А. С. (2022). *Ігрові технології у розвитку лідерського потенціалу дошкільників*. Журнал "Дошкільна освіта", № 3. С.4-9.
11. Литвин, Л. В., & Нечипоренко, В. О. (2021). *Методичні рекомендації щодо формування лідерських якостей у дітей дошкільного віку*. Запоріжжя: Класичний приватний університет. 96с.
12. Національний Темпус-офіс в Україні. – Режим доступу до сайту: <http://tempus.org.ua/uk/vyshha-osvita-ta-bolonskyj-proces.html>
13. Офіційний сайт ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <http://www.unesco.org/>
14. Петренко, І. М. (2023). *Сім'я як чинник формування лідерського потенціалу дитини*. Журнал "Педагогічний альманах", № 1. С.12-18.
15. Положення про заклад дошкільної освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 р. № 305 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 27 січня 2021 р. № 86). /

- Кабінет міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86-2021-п#Text> (дата звернення: 09.12.2022).
16. Програми розвитку дітей дошкільного віку / Департамент освіти і науки Запорізької міської ради. URL: <https://osvita.city/osvita/doskilna-osvita/programi-rozvitku-ditej-doskilnogo-viku> (дата звернення: 09.12.2022).
 17. Семенова, Н. Ю. (2020). *Особливості розвитку комунікативних навичок у дошкільнят як основи лідерства*. Журнал "Молодь і ринок", № 8. С.6-12.
 18. Сервер Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua/.
 19. Сергеева Л. М., Кондратьєва В. П., Хромей М. Я. Лідерство: навч. посібн. /за наук. ред. Л. М. Сергеевої. Івано-Франківськ. «Лілея-НВ». 2015. 296 с.
 20. Тичина, О. С. (2024). *Використання проектної діяльності для розвитку лідерських якостей у дітей*. Київ: Видавництво "Шкільний світ". 129с.
 21. Шевчук, В. І. (2021). *Вплив сучасних освітніх програм на розвиток лідерського потенціалу дошкільників*. Полтава: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. 135с.
 22. Ярошенко, С. О., & Ткаченко, Л. В. (2022). *Розвиток самостійності та ініціативності у дітей як передумови лідерства*. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди. 231с.

Додаткова

1. Мельник І.М. Лідерський потенціал фахівця дошкільної освіти: постановка проблеми *Актуальні проблеми наступності дошкільної і початкової освіти : збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції // Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кафедра теорії та методик дошкільної освіти ; [відпов. секр. Н. Г. Каньоса]. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2023. С.208-213с.*
2. Мельник І.М. Особливості соціальної адаптації в дошкільному віці до закладу дошкільної освіти *Development of the educational system: European vector: Materials of the IV International research and practical internet conference (September, 15, 2023) :collection of abstracts // for the general ed. Ph.D Serhii Onyshchenko. – Zdar nad Sazavou : "DEL s.z.", 2023. – pp..29-32*
3. Мельник І.М. Особливості формування лідерських якостей у дітей передшкільного віку// **Сучасне дошкілля: актуальні проблеми, досвід, перспективи розвитку. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з Міжнародною участю, м. Ніжин, 6 листопада 2024 року / За заг. ред. проф. О. Л. Кононко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024.С.145-149**
4. Мельник І.М. Формування екологічної свідомості старших дошкільників у контексті викликів сучасності. *Інноваційна педагогіка*. Одеса: Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип. 69. Т.1 С.229-232. журнал внесений до переліку фахових видань України (категорія "Б") у галузі педагогічних наук (011 - Освітні, педагогічні науки, 012 - Дошкільна освіта, 013 - Початкова освіта, 014 - Середня освіта, 015 - Професійна освіта (за спеціальностями), 016 - Спеціальна освіта).
5. Мельник І.М., Волох Л.В. Складові конкурентоздатності майбутнього педагога дошкільної освіти. *Науковий журнал Acta Paedagogica Volynienses*. Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип.5. С.15-22. (Категорія «Б» у галузі педагогічних наук (012 - Дошкільна освіта, 013 - Початкова освіта, 016 – Спеціальна освіта)
6. Мельник І.М., Заремба Л.В. Ключові параметри функціонування освітньо – розвивального середовища у ЗДО. *Науковий журнал Acta Paedagogica Volynienses*. Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип.4. С.16-22. (**Категорія «Б»** у галузі педагогічних наук (012 - Дошкільна освіта, 013 - Початкова освіта, 016 – Спеціальна освіта)

Інтернет-ресурси та інші джерела

1. Бібліотека Волинського національного університету: веб-сайт. URL: <http://library.lutsk.ua>
2. Міністерство освіти і науки України: веб-сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: веб-сайт. URL: www.nbuv.gov.ua